

Co je genderová kompetence?

Politické a organizační jednání není nikdy genderově neutrální. Týká se jak žen, tak mužů v různých životních situacích a může přinést znevýhodňující dopady pro jednu i druhou skupinu pohlaví. Genderová kompetence je proto vnímána jako klíčová kvalifikace pro podnikové i politické zrovnoprávnění pohlaví a představuje zásadní předpoklad pro úspěšnou implementaci a realizaci genderových strategií pro zrovnoprávnění.

Postoje a chování žen a mužů jsou spojené se soukromým, profesním a podnikovým životem. Proto také existuje celá škála různých životních modelů a životních situací (gender diversity). Genderové role se dennodenně sociálně a kulturně konstruují a (re)produkuje („doing gender“). I organizace jsou genderovými rolemi (vzory) a s nimi spojenými společenskými přiřazeními a genderovým vztahy ovlivňovány a vytvářejí adekvátně hluboko zakořenělé a zčásti i znevýhodňující struktury.

Genderová kompetence jsou znalosti a schopnosti tyto struktury rozeznávat a zacházet s nimi tak, aby byly znevýhodňující struktury měněny a aby byly všem pohlavím otevírány nové a rozmanité možnosti rozvoje.¹ Genderová kompetence dále zahrnuje znalosti o genderových politikách a genderově politických strategiích, o nástrojích a používání gender mainstreamingu a také vnímání genderu jako sociální kategorie, jako analytické kategorie a jako výzvy k aktivnímu jednání pro všechny zaměstnance a zaměstnankyně dané organizace.

Pro rozvoj genderové kompetence nebo její zprostředkovávání existují různé cesty. Dvě z nich jsou předmětem publikace: Genderové poradenství a genderové školení.

S ohledem na pracovní sféru, tedy na organizace a podniky, rozlišujeme následující oblasti kompetence:

- ▶ **Odborná kompetence:** znalosti a dovednosti, které uzpůsobují k výkonu profesních činností. K tomu patří znalosti o průběhu, procesech a možnostech jednání v rámci dané organizace. Odborná kompetence se projevuje ve schopnosti zařazovat určité znalosti, nově je spojovat a hodnotit. Také se projevuje v tom, jak zaměstnankyně nebo zaměstnanci rozpoznávají problémy, analyzují nebo rozvíjejí řešení, například genderově diferencovaná řešení na základě předchozí genderové analýzy.

¹ Srov. Metz-Göckel/Roloff 2005, srov. i publikace Centra pro genderovou kompetenci (GenderKompetenzZentrum), například www.genderkompetenz.info/genderkompetenz/ (dotazování z 10.2005)

Materiály > gender mainstreaming > Co je genderová kompetence?

- ▶ **Metodická kompetence:** schopnost samostatně a flexibilně si osvojovat nové odborné znalosti nebo metody práce. Ukazuje se při tom, jak se nakládá s komplexními novými znalostmi a informacemi, například genderovými a genderově diferencovanými odbornými vědomostmi.
- ▶ **Sociální kompetence:** schopnost navazovat konstruktivní pracovní vztahy pro uskutečňování společných cílů. O vysoké sociální kompetenci například svědčí tematizace problémů a konfliktů, tematizace vlastních pocitů, aktivní poslouchání nebo také ohleduplný přístup k ostatním i přes odlišné názory, například respektování gender diversity.

Genderová kompetence vyžaduje na jedné straně schopnost dát do souvislosti získané genderově diferencované odborné znalosti s profesně specifickými odbornými znalostmi (odborná kompetence), na druhé straně požaduje schopnost umět používat různorodé genderové analýzy ve vlastní odborné oblasti (metodická kompetence). Navíc se při konstruktivním řešení genderových vztahů v organizaci spojuje se sociální kompetencí. Projevuje se ve schopnosti reflektovat vlastní genderové role a genderové vzory v rámci organizace i odhadnout vlastní silné a slabé stránky.

Požadavky na genderovou kompetenci

- Schopnost reflexe, ve vztahu k vlastním genderovým (rolím) identitám
- Schopnost reflexe, ve vztahu ke společenským genderovým rolím (vzorům) (gender jako sociální kategorie)
- Znalosti o vzniku genderových rolí (vzorů) a jejich diferenciacích – personální genderová kompetence
- Vnímání genderových rolí v jejich sociokulturním prostředí (gender jako sociální kategorie, gender diversity) – personální genderová kompetence
- Znalosti o komplexních strukturách genderových vztahů ve společnosti, politice, správě a organizaci – strukturální genderová kompetence
- Znalosti o různých rámcových podmínkách a předpokladech životních světů a skutečností, ve kterých muži a ženy v jejich rozmanitosti a diferencovanosti žijí
- Schopnost změny perspektivy
- Schopnost používat gender konkrétně na pracovišti – schopnost transferu